

Miroslav Hrdlička

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Animalistiki frazemi u slavenskim jezicima", 21-22 marca 2014 r., Filozofski fakultet, Sveučilite u Zagrebu, Chorwacja

Prace Językoznawcze 16/2, 107-110

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

niu osobowych nazw wykonawców czynności na badanym terenie gwarowym był sufiks *-arz* (13,75%).

Autorka monografii wskazała i szczegółowo omówiła wykładniki formalne tworzące formacje o nacechowaniu ujemnym (pejoratywnym), które w środowisku wiejskim są szczególnie wyraziste i podlegają wartościowaniu w świadomości społecznej.

Obiektem refleksji językoznawczej w monografii R. Marciniak-Firadzy są także wzajemne relacje między derywatami a ich podstawami słowotwórczymi. W derywatach odczasownikowych zbadano wpływ aspektu i krotności werbalnej na charakter derywatu oraz wpływ kategorii czasu na powstające w gwarach formacje tzw. potencjalne i aktualne oraz takie, w których oba te znaczenia były realizowane łącznie. Ważne miejsce w książce zajmuje zagadnienie dezintegracji podstawy słowotwórczej oraz zależności między tematem słowotwórczym a formantem, których wynikiem są określone alternacje morfologiczne wskazujące na wzajemne zależności i uwarunkowania fonetyczne.

Książka Renaty Marciniak-Firadzy jest spójna metodologicznie, przemyślana, w pełni samodzielna i oryginalna. Autorka opisała trudny pod względem metodologicznym materiał, wnosząc istotny wkład do rozwoju dialektologii polskiej.

Maria Biolik

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Animalistički frazemi u slavenskim jezicima*, 21–22 marca 2014 r., Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Chorwacja

W dniach 21–22 marca 2014 r. odbyła się konferencja naukowa „Animalistički frazemi u slavenskim jezicima” zorganizowana przez prof. Ivanę Vidović Bolt, pracownika Katedry Języka i Literatury Polskiej w Zakładzie Języków i Literatur Zachodniosłowiańskich na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu w Zagrzebiu. Konferencja została zorganizowana w ramach projektu badawczego „Animalistički frazemi u slavenskim jezicima”, w którym współpracowały: Branka Barčot, Željka Fink-Arsovski, Karina Giel, Ewa Komorowska, Emilia Nedkova, Neda Pintarić, Dubravka Sesar, Joanna Szerszunowicz i Ana Vasung. Miała ona charakter międzynarodowy: spośród 49 uczestników 22 było z Chorwacji i 27 z zagranicy (Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Macedonia, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry).

Uroczystego otwarcia konferencji dokonała organizatorka, Ivana Vidović Bolt, następnie odbyły się wykłady plenarne Joanny Szerszunowicz z Białegostoku i Olega Fedoszova z Budapesztu. W swoim wykładzie „Definicja kognitywna jako składnik opisu leksykograficznego związków frazeologicznych z komponentem animalistycznym“ Joanna Szerszunowicz wskazała na potrzebę tworzenia słowników frazeologizmów animalistycznych, ponieważ związki frazeologiczne tego typu stanowią liczną grupę. W związku z tym, że w danej kulturze nazwy wielu zwierząt funkcjonują jako nośniki konotacji, byłoby uzasadnione, aby w takich słownikach uwzględniać definicję kognitywną, zawierającą informację o językowo-kulturowym obrazie danego zwierzęcia. Kolejny wykład plenarny „Вошь на аркане, блоха на цепи (внутренняя форма зоонимных фразем)” Olega Fedoszova zawierał analizę związków frazeologicznych z komponentami *вошь* i *блоха* w języku rosyjskim w porównaniu z innymi językami słowiańskimi i niesłowiańskimi. Omówił on wewnętrzną formę wybranych frazeologizmów. Zadane zostało też pytanie, czy obraz pasożyta wpływa na kształtowanie się jego znaczenia we współczesnym dyskursie.

Po wykładach plenarnych rozpoczęto wygłaszanie referatów. Pierwsze wystąpienie, które wygłosiły Marija Turk i Nina Spicijarić Paškvan, było poświęcone odkrywaniu pochodzenia frazeologizmów za pomocą analizy kontrastywnej związków frazeologicznych w językach chorwackim, francuskim i niemieckim. Referaty Eriki Kržišnik i Mateji Jemec Tomazin mówiły o frazeologizmach animalistycznych w języku słoweńskim, a Emilija Nedkova wskazała na lingwistyczne, kulturologiczne i pragmatyczne parametry badania kontrastywnego frazeologizmów z komponentem animalistycznym w językach bułgarskim i serbskim. Eva Tibenská przedstawiła klasyfikację frazeologizmów zoonimicznych i zbadała percepcję zwierząt w tradycji ludowej. Katerina Veljanovska na podstawie macedońskiego i chorwackiego korpusu pokazała, że związki frazeologiczne w większości przypadków odnoszą się do intelektu człowieka, jego wyglądu, uczuć itp. Željka Fink w swoim referacie omówiła frazeologizmy z komponentem *rep* i *хвост* w językach chorwackim i rosyjskim, a Martina Grčević i Dubravka Sesar omówiły meronimy kończyn zwierzęcych w językach słowiańskich.

Drugą część rozpoczął referat Anity Hrnjak, która analizowała elementy konceptualizacji kobiety w porównaniu ze smokiem w chorwackiej i rosyjskiej frazeologii. Alisa Mahmutović zbadała porównawcze związki frazeologiczne w świetle poststrukturalistycznej teorii intertekstualności, która jako kontekst uwzględnia całą kulturę, co oznacza, że analiza frazeologizmów stanowi konfrontację z istotnymi charakterystykami własnej kultury. Nataša Jakop omówiła frazemy z nazwami zwierząt we frazemach pragmatycznych istniejących w języku słoweńskim, a frazemy dialektalne zbadały Vera Smole w języku słoweńskim oraz Anđela Frančić i Mira Menac-Mihalić w języku chorwackim. Referat Gergani Petkovej poświęcony był chorwackim imionom derywowanym od zoonimów.

Ana Vasung poddała analizie figurę stylistyczną adynaton, przedstawiając ją jako jeden z mechanizmów frazeologizacji w językach bułgarskim i chorwackim.

Jednym z wystąpień, które należy wymienić, był referat Branki Barčot pod tytułem „Onomatopejski glagoli kao sastavnica u hrvatskim, ruskim i njemačkim zoonimskim frazemima”. Autorka omówiła frazeologizmy oraz okazjonalizmy frazeologiczne) z komponentem animalistycznym w językach chorwackim, rosyjskim i niemieckim, które jako komponent zawierają czasownik onomatopeiczny. Celem referatu było zbadanie frekwencyjności takich czasowników we frazeologii zoonimicznej, szukanie ekwiwalentów czasownikowych dla języka niemieckiego i analiza z punktu widzenia frazeologii.

Trzeci blok otworzył referat Urški Valenčić Arh, która zbadała frazeologizmy animalistyczne w ujęciu diachronicznym. Tematem prezentacji Ewy Młynarczyk były frazeologizmy i przysłowia rzemieślnicze z komponentem animalistycznym, Mia Žustra przeprowadziła semantyczną analizę frazeologizmów ze znaczeniem szczupłość, smukłość i grubość w językach chorwackim i rosyjskim. Tematy Kariny Giel i Any Ćavar dotyczyły frazeologizmów z komponentem animalistycznym w glottodydaktyce.

Referat „Životinja kao (ne)inteligentan čovjekov prijatelj” Ivany Vidović Bolt wskazał na antropocentryzm i negatywne nacechowanie większości animalistycznych związków frazeologicznych w wielu językach europejskich. To ukazuje współistnienie człowieka i zwierzęcia oraz afektywne relacje pomiędzy nimi. W referacie wyraźnie pokazano, że specjalne miejsce wśród omówionych frazeologizmów zajmują te, które odnoszą się do ludzkiego intelektu. W różnych językach powstają one w ten sam lub podobny sposób. Reprezentacja we frazeologii danego zwierzęcia zależy od stereotypów istniejących w środowisku językowym i kulturowym, w którym związki frazeologiczne powstały i utrzymały się.

Kolejnego dnia, 22 marca, obrady rozpoczęto referatami dotyczącymi zwierząt domowych i hodowlanych. Svetla Ruskova Đermanović omówiła ludowe przysłowia i powiedzenia z komponentem zwierzęcia domowego w językach bułgarskim i chorwackim. Wystąpienie Renaty Dźwigoł dotyczyło frazeologizmów z komponentem *pies* i *bies*, Ewa Komorowska i Agnieszka Szlachta zbadały związki frazeologiczne z komponentem *kot*, a Irena Stramljič Breznik w swoim referacie zadała pytanie, dlaczego Słowenicy niechętnie identyfikują się z kurą, chociaż mapa Słowenii swoim kształtem przypomina kurę. Tematem ptaków w frazeologiach różnych języków słowiańskich zajęły się Edyta Konciewicz-Dziduch i Svetlana Kmecová.

Neda Pintarić swój referat poświęciła leksemom *crv* i *robak* w pragmatyce i frazeologii. Autorka poddała analizie pragmafrazeologizmy z omówionymi komponentami, ich formy ekwiwalentne, nieekwiwalentne oraz ich znaczenia. W referacie zwrócono uwagę na negatywne zabarwienie wyrazu *crv*. Do wyrażenia

znaczenia pozytywnego trzeba zastąpić go wyrazem *bubica* o cechach deminutywnych i hipokorystycznych. Z kolei we frazeologii języka polskiego komponent *robak* ma znaczenie przenośne ‘wyrzuty sumienia’.

Z różnych punktów widzenia omówione zostały rozmaite tematy z zakresu frazeologii animalistycznej: o frazeologizmach z komponentem *ryba* mówiły Maslina Ljubičić, Ivana Čagalj i Milina Svítková, komponentem entomologicznym w frazeologizmach chorwackich zajmowała się Bernardina Petrović, językowym obrazem świni – Maria Wtorkowska, a kolokwialnym pejoratywnym użyciem frazeologizmów zoonimicznych – Slavomira Ribarova. Ivana Franić zbadała natomiast korpusy języków chorwackiego i francuskiego, a następnie przeprowadziła ich analizę kontrastyczną.

Omówione zostały również frazeologizmy biblijne z komponentem animalistycznym, o których mówiły referaty Zrinki Jelaski, Maji Opašić, Márii Dobríkovej i Mária Kysel’a. Wystąpienie Ljiljany Kolenić dotyczyło frazeologizmów animalistycznych w starej literaturze chorwackiej. Mirosława Białoskórska omówiła językowo-kulturową kreację ptaków w lirykach Leopolda Staffa, a Adriana Seniów – czasownikowe derywaty odzwierzęce w wierszu Juliana Tuwima *Figielek*.

Podsumowując, należy przede wszystkim podkreślić wysoki poziom konferencji – zarówno organizacyjny, jak i naukowy. Pozwoliła ona badaczom różnych języków słowiańskich na wymianę doświadczeń oraz nawiązanie nowych kontaktów. Na podkreślenie zasługuje różnorodność tematyczna w ramach frazeologii animalistycznej, która została przedstawiona i zbadana pod kątem rozmaitych aspektów. Dowodem zainteresowania omawianymi zagadnieniami były żywe dyskusje po referatach oraz duża liczba uczestników i słuchaczy podczas trwania konferencji. Na zakończenie warto dodać, że planowane jest przygotowanie tomu pokonferencyjnego.

Miroslav Hrdlička